

Tal vid invigning av Staare2018

Sametingets styrelseordförande Per-Olof Nutti
2018-02-06

För hundra år sedan samlades 219 samer till ett högtidligt och allvarligt möte på denna plats. Landsmötet skulle bli en stark symbol som den allra första manifestationen av det samiska folkets vilja att utforma sin egen framtid i Sverige.

Man skulle kunna säga att landsmötet i Östersund 1918 var en föregångare till Sametinget i Sverige. Den 5-7 februari 1918 samlades de i Missionshuset vid Nytorget i Östersund. Det var stort att så många kom. En tredjedel var kvinnor. Ordföranden Andreas Wilks höll inledningstal. Han sa:

”Jag tror att många av mina landsmän i närvarande stund i likhet med mig erfara känslan av att det är ett utomordentligt högtidligt och enastående tillfälle detta, i tanke på våra lapska förhållanden.”

Här och nu känner vi samma sak. Detta känns som ett utomordentligt högtidligt och enastående tillfälle. För hundra år sedan gjorde 17 samer från Norrbotten den långa och mödosamma resan till Östersund, varav tre stycken kom längst norrifrån. Bland dem fanns författaren Johan Thuuri. De tre var inte så bra på svenska, och de imponerades av sydsamernas talförmåga. Först blev de modfälliga för att de inte kunde yttra mer än några ord på bruten svenska, men i ett tackbrev beskriver de hur de vakna och inspirerades för tillbaka till Torneträsk och Talma. Idag är vi många fler här!

Tiderna förändras även om vi tycker att det går långsamt ibland! Vi nordsamer och lulesamer har mycket att tacka er sydsamer för. Ni tog de första viktiga stegen och ni har oförtrutet arbetat för det samiska folkets gemensamma bästa i mer än hundra år. Jag vill passa på att rikta ett stort och varmt tack från hjärtat till er för det som ni gjorde för att lyfta de samiska frågorna när kolonisationen och lagstiftningen trängde er hårt. Ni visade kampvilja och gav inte upp trots motstånd och motgångar. Än idag, i och utanför Sametinget, utför ni ett viktigt arbete som behövs och kommer oss alla till godo.

För hundra år sedan talade våra föregångare om behovet av ett samlande organ för alla samer, att vi behövde ett gemensamt mål och egna medel för att lyfta oss själva. Det organet har vi idag i Sametinget, även om det verkliga samiska självbestämmandet inte är genomfört och mycket arbete återstår. Men vi har trots allt ett sameting, om än ett sameting som ännu är på väg.

Jag vill upprepa Andreas Wilks ord från 1918: - Vi ska inte bli några farliga människor i samhället, men vi vill inte bli betraktade som barn som inte kan besluta om våra egna förhållanden! Han sa även att tecken på kultur är sammanhållning. Vi behöver lyssna på varandra, same och same, same och svensk.

Ett steg på vägen är en konsultationsordning, men det ska vara en konsultationsordning värd namnet. Jag vill upprepa: Vi är inte några farliga människor! Vi vill bara ha något att säga till om när det gäller våra egna förhållanden! Vi har kunskaper som det svenska samhället behöver. Vi är en tillgång för Sverige.

En sådan här dag när vi ser samernas organisationshistoria i backspegeln måste vi också vara självkritiska. Vi har inte alltid gått i våra förfäders fotspår. De ville se en samlad organisation för alla samer, att vi skulle uppträda som ett folk. Det har vi inte alltid gjort. Lagstiftning och kolonisation har splittrat oss. Vi definierar oss själva i olika grupperingar. Nord mot syd, fjäll mot skog, gammal mot ung, land mot stad, man mot kvinna, renskötare mot icke renskötare. Ja, det finns många erfarenheter som skiljer oss åt – alla har sin berättelse.

En dag som denna kan vi rannsaka oss själva och inse att vi alla har ett ansvar. Du och jag kan bidra till att bygga ett starkt lag, ett enat folk. Tillsammans är vi oemotståndliga. Var vi än är så syns vi. Vi har förfäder som har gått före, som har visat vägen. De samlades och de lyssnade på varandra i god ordning och med öppna hjärtan. Idag är det fest och vi har på oss våra finaste kläder. Samtidigt vet vi att det krävs tid, arbete och ansträngning för att nå framgång. Blod, svett och tårar. Låt oss stå enade och hitta kreativa lösningar på gamla problem.

Om hundra år kanske våra ättlingar står här och firar det vi åstadkom i vår tid. Res dig upp. Hämta mod. Framtiden tillhör oss! Med dessa ord vill jag gratulera er på Samefolkets dag och förklara jubileumsveckan Staare2018 för invigd! Tack.